

- В середине 15 века была изобретена первая книга и первым теоретическим исследованием в области бухгалтерского учета считают Трактат 11 «О счетах и записях» 1494 г. Автором является Лука Пачоли.

Бухгалтерский учет-это система сбора информации о материальном положении компании. Учету подлежит все, включая имущество организации, долги, займы и хозяйственные операции. Главной целью бухгалтерского учета является обеспечение учетной информацией собственных и сторонних пользователей в соответствии с законом или потребностями в информации [2].

Основными задачами бухгалтерского учета является:

- контроль соблюдения законодательства при осуществлении организацией хозяйственных операций;
- выявление внутрихозяйственных резервов обеспечения финансовой устойчивости организации;
- контроль наличия и движения имущества и обязательств;
- контроль соответствия деятельности утвержденным нормам, нормативам и сметам;
- контроль целесообразности хозяйственных операций.

Предметом бухгалтерского учета является – хозяйственная деятельность организации.

Объекты бухгалтерского учета:

1. Факты хозяйственной жизни
2. Активы
3. Обязательства
4. Источники финансирования деятельности организации
5. Доходы
6. Расходы

Современный бухгалтерский учет занимает одно из главных мест в системе управления предприятием. В связи с этим возрастает роль специалистов бухгалтерской службы и повышаются требования к их подготовке. Специалисты должны быть способны к эффективному ведению хозяйства, уметь быстро и безошибочно ориентироваться в различных хозяйственных ситуациях и предугадывать тенденции их развития. Развитие учета - это результат многовекового взаимодействия и развития культур разных стран, стимулированное систематическим ростом технического прогресса[3].

В современном бухгалтерском учете применяются следующие формы бухгалтерского учета: мемориально-ордерная, журнально-ордерная, автоматизированная, упрощенная для индивидуальных предпринимателей.

Существуют обстоятельства, которые расширяют понятия учета в связи с международным пространственным охватом. Получают распространение такие модификации, как:

- креативный – творческий;
- социальный, расширяющий традиционный учет и нацеленный на интересы пользователей информации;
- учет человеческих ресурсов, рассматривающий кадровый потенциал как один из важных ресурсов.

Современный учет – это наука, целью которой является предоставление знаний о том, как нужно вести регистрацию факторов и на этой основе определять сложившиеся результаты, применяя утвержденные правила и процедуры [3].

Литература:

1. Лупикова Е. В. История бухгалтерского учета. – Кнорус медиа, 2012. – 234 с.
2. Бухгалтерский учет. Учебник / Под ред. Бабаева Ю.А., Бобошко В.И.. - М.: Юнити, 2017. - 1279 с.
3. Бухгалтерский учет и анализ (для бакалавров): учебное пособие / Под ред. Костюкова Е.И.. - М.: КноРус, 2018. - 416 с.

Қанжанова М.Б., 1 курс (академика Е.А. Бөкетов атындағы ҚарУ)
Ғылыми жетекші – э.ғ.м., аға оқытушы Темирбекова Л.А.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ҮЙ ШАРУАШЫЛЫҚТАРЫНЫҢ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖАҒДАЙЫ

Қазіргі таңда елімізде қаржылық экономикалық жағдай жақсы дамуда. Қаржылық экономикалық жағдайға үй шаруашылығының дамуы негізгі фактор болып табылады. Үй шаруашылықтары экономикалық қызметтің басты маңызды табыс көзі болып табылады. Үй

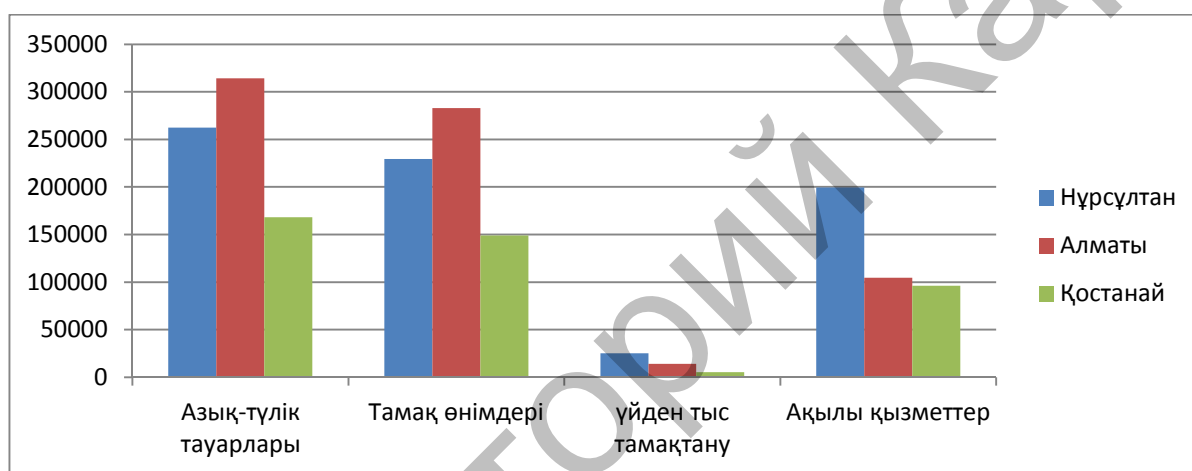
шаруашылығының дамуы жалғыз бір жеке шаруашылыққа ғана емес, сонымен қатар жалпы еліміздің экономикасының дамуына үлкен ықпалы бар.

Үй шаруашылығының қаржысы- шаруашылық мүшелерінің материалдық, әлеуметтік жағдайларын жақсарту жөніндегі экономикалық ақша қатынасы [1].

Үй шаруашылығын дамыту үшін қазіргі таңда отбасы мүшелерін қолдау жақсы ұйымдастырылып жатыр. Бұған себеп, үй шаруашылығын дамыту отбасы мүшелерінің қолында. Отбасы мүшелерін әлеуметтік-экономикалық қолдау, жұмыспен қамтамасыз ете отырып үй шаруашылығын дамыту маңызды болып есептеледі. Үй шаруашылықтарының басты әлеуметтік-экономикалық мүддесі сатып алынатын заттардың пайдалылығын барынша көбейтуде. Үй шаруашылықтарының тұтыну таңдауы нарықтық экономикада сұранысты қалыптастырады [2, 2-б].

Басқа қаржы ұйымдары сияқты, үй шаруашылығының қаржылық жағдай қаржы жүйесіне бағынышты, ол қаржылық жүйенің бастапқы негізгі көзі болып табылғандықтан бағынышты болып табылады.

Үй шаруашылығының негізгі функциясына тоқтала кетсек, үй шаруашылығының негізгі функциясы деп біріншіден отбасы мүшелерінің қажеттіліктерін ақшалай қаражаттармен қамтамасыз етуді айта аламыз. Біздің елімізде, жыл сайын қаржылық есеп жүргізіледі. Төмендегі кестеден, үй шаруашылықтарының тұтыну шығыстарын есептегендегі нәтижені көре аламыз.

Сурет 1- Үй шаруашылықтарының тұтыну шығыстары

Бұл есептеудің нәтижесінде, 3 қаланың үш түрлі көрсеткіштерін барын байқадық. Еліміздің астанасы болып есептелетін Нұрсұлтан қаласында, азық-түлік тауарларын тұтыну 262400 болса, Алматы облысында 314065 құрайды. Ал республикамыздағы ең төменгі көрсеткішті Қостанай қаласы құрайды(168078). Азық-түлік тауарларын тұтыну еліміздің ірі мегаполисі саналатын Алматы облысында болып тұр. Тамақ өнімдерін тұтыну бойынша Алматы облысы көш бастап тұрса(282990), ең төменгі көрсеткішті Қостанай қаласы алып тұр. Үйден тыс тамақтану, ақылы қызметтерді ең көп пайдаланатын Нұр-Сұлтан қаласы.

Бұл қаржылық есепте үй шаруашылығының экономикалық жағдайы да есепке алынды.

Үй шаруашылығының ақшалай шығыстарын есептеудің негізгі белгілеріне, тұрақты шығыстар, пайдалану мақсаттары бойынша, қажеттік дәрежесі бойынша жатқызылады [1].

Үй шаруашылығының қаржылық ресурстары ақшалай қор түрінде болады. Үй шаруашылығының негізгі екі қоры бар:

- Тұтыну қоры. Отбасының негізгі қажеттіліктерін қамтамасыз етеді.
- Жинаққашалар. Кейінге қалдырылған қор болып табылады. Ол болашақта пайдалануға және пайда алуға қолданылатын қор болып есептеледі [2, 5-6].

Үй шаруашылықтарының қаржылық сипаттары бар. Ол қаржылық сипаттарға:

1. Бюджеттен тыс және бюджеттік қорлар, олардың арасындағы байланыс кәсіпорындар мен коммерциялық ұйымдардың қарым-қатынастарының нәтижесінде, жалақы, зейнетақылар сияқты табыстар жасалады.
2. Үй шаруашылығы мүшелердің бір-бірімен қатынасы да тікелей экономикаға әсер етеді [3].

Сөз соңында, үй шаруашылығының экономикаға тигізер үлесі өте зор. Үй шаруашылығының дамуы экономиканың дамуына үлкен пайдасы тиері анық. Сондықтан да жыл сайын үй шаруашылығын дамыту басты назарда.

Әдебиеттер

1. Үй шаруашылығы жүйесіндегі жеке қаржы//<https://www.ektu.kz/files/DistanceEducation/Resource/265462/12%20тема.docx>
2. Құлпыбаев С., Ынтықбаев С.Ж., Мельников В.Д. Қаржы. – Алматы. 2010. -521-б.
3. Үй шаруашылықтары қаржысының ұғымы және функциялары//https://kk.wikipedia.org/wiki/Үй_шаруашылықтары_қаржысының_ұғымы_және_функциялары

Құтжан І.Д., 1 курс (Қазтұтынуодағы Қарағанды университеті)

БАСҚАРУ ЕСЕБІНІҢ ПАЙДА БОЛУ ТАРИХЫ ЖӘНЕ ДАМУ КЕЗЕҢДЕРІ

Қазіргі уақытта Әлемдік және отандық өндіріс нарықтарында өндіріс және қызмет көрсету саласындағы бәсекелестіктің күшеюі, технологиялар мен интеграцияланған жүйелердің қарқынды дамуы, бизнесті әртараптандыру және коммерциялық ұйымдарды басқарудағы бизнес-процестердің күрделенуі барлық бақылау және талдау жүйелерін түрлендіру мен үйлестіру қажеттілігіне алып келеді. Қазіргі уақытта Басқару есебін жүргізу проблемалары өзекті бола түсуде, өйткені нарықтық экономиканың қалыптасуы мен дамуы жағдайында ұйымдардағы басқару мен басқару есебі ерекше рөл атқарады. Осыған орай басқару есебінің маңыздылығына байланысты басқару есебінің пайда болу тарихына шолу жасап өтсек.

Алғаш рет "Басқару есебі" термині дамыған ағылшын тілді елдерде өткен ғасырдың ортасынан бастап өнеркәсіптік революция кезеңінде темір жолдардың, фабрикалардың және зауыттардың дамуымен, ал Ресейде – шаруашылық жүргізудің нарықтық жағдайларына көшумен айтыла бастады.

"Басқару есебі" ұғымы менеджерлерді жауапкершілік орталықтарының қызметінде және қажет болған жағдайда тұтастай алғанда ұйымда тиімді басқару шешімдерін қабылдау үшін ақпаратпен қамтамасыз ететін бухгалтерлік есептің ішкі жүйесі ретінде түсініледі.

Зерттеу нәтижелері бойынша мамандар "Басқару есебі" ұғымына әртүрлі мағына беретіні белгілі болды. Пікірлердің таралуы өте кең.[1]

Кейбіреулер басқарушылық есеп-бұл өндірістік есеп және шығындар мен қызмет нәтижелерін және оның ішкі бөлімшелерін бақылау;

Басқалары-бұл тек бухгалтерлік есеп, яғни шығындар мен нәтижелер туралы нақты деректерді өлшеу ғана емес, сонымен қатар оларды жоспарлау, болжау және талдау деп қарастырады.

Үшіншіден, Басқару есебі сонымен бірге басқару нәтижелеріне әсер ететін факторларды, жағдайларды ескеру деп санайды;

Төртіншіден, Басқару есебі кез-келген нақты және ықтимал ішкі және сыртқы пайдаланушылардың қажеттіліктерін қанағаттандыруға арналған ғаламдық ақпараттық жүйе болып табылады деп есептейді.

Басқарушылық есеп жүйесін қолдануды 20-шы жылдары АҚШ өнеркәсіптік компаниялары бастады. XX ғ.1911 жылы алғашқылардың бірі болып бұл жүйені еңбекті ғылыми ұйымдастыру және басқару жөніндегі танымал маман Ч. Гаррисон жұмыс қолғаптарын шығаратын компанияда әзірледі және енгізді.[2]

Басқару есебі ірі өнеркәсіптік өндірістің қажеттіліктеріне жауап ретінде пайда болды және өндірістік процестер күрделене түскен сайын, ішкі басқарудың өмірлік қажеттіліктеріне сүйене отырып дамыды және XX ғасырдың 40-жылдарының аяғында заманауи жүйеге айналды.

Басқарушылық есеп саласының даму тарихы келесі түрде ұсынылған кестеден тұрады.

1- кесте

I кезең –
1950 басқару есебінің мақсаты бюджеттеу мен шығындарды есептеу әдістерін қолдану арқылы шығындарды анықтау және қаржылық бақылау болды
II кезең-